

Již 18 let holické noviny přinášejí čtení do každé rodiny

Holické noviny

Milí přátelé,

zdravím a přeji vám pohodové dny. Nad starými fotkami Holice vznikl nápad srovnat její historii s novým stavem. Jako domo-rodec jsem byl pověřen já. Připadá mi neskutečné, že jsem se na návsi v bytě nad národním výborem před sedmdesáti dvěma roky narodil. Z okna jsem koukal na domky „na prostředku“. Zbyly už jen dva domy před parčíkem s Palackým. Ostatní zmizely v čase bez vzpomínek. Kdo totiž ještě vzpomene třeba pana holiče Mádra a pana Gelatku, obecního sluhu.

Holice byla bohatá ves s grunty, pivovarem, sladovnou, cukrovarem a Manilou, později také MEZ. Byla tu spousta řemeslníků. Jen připomenu, že za mého dětství zde byly různé obchody. Rovněž tři holiči, švec, tři řezníci a obecní komunál. Co bylo velmi zvláštní, tak pět hospod. Byly u Baranů, hostinec U Přemysla Oráče, u Dosoudilů, Lidový dům s tanečním i divadelním sálem a hospoda v pivovaru. Dosti velké kulturní vyžití, vidíte.

Chodníky byly hlinité, cesty v ulicích prašné. Za humny návsi vedla silnice na Přerov. Seděli jsme v příkopě a čekali, až pojede nějaké auto. Vzpomínám na stavbu betonové místo ní. Také ji vidím ze střechy našeho domu plnou ruských tanků v roce 1968.

Následovalo stranicky uložené připojení k městu, aby Olomouc byla stotisícové velkoměsto. Pro nás pohádka, jak učinit z dědiny velkoměsto. Do města jezdil autobus 12, a to proti sobě přes Hodolany a Nový Svět. Stahovací šraňky přes koleje na Přerov byly překážkou na obě strany.

Holice se s dobou měnila. Jednoznačně k lepšímu. Spoustě věcí pomohl Klimek Pavlica, bývalý tajemník MNV, a také určitě pomohlo, že tady určitou dobu bydlel primátor města pan Kosatík. Dláždilo se, opravovaly cesty, kostel a nejvíc nám pomohla krásná úprava Návsi Svobody. Každému návštěvníkovi se líbí.

My Češi máme představu „hup na krávu a už je tele“. Kdepak! To se musí vychodit, vyběhat a umět po vyhození dveřmi lézt okny do úřadu zpět. Taky mluvit, mluvit, argumentovat a ukecávat. Smekám před Silvestrem Tomáškem a Jarkou Horskou. Mnozí z vás jim nepřicházeli na jméno, že vše není hned. Uvědomujete si, že Olomouc má DVACET SEDM komisí místních částí? Každá buší na vrata radnice a chce to svoje a hned!

Projděte se Holicí a pořádně se dívejte! Jsme předměstí, žijeme tu v klidu jak na dědině a máme pět to kilometrů na hlavní rynek města. Kritika je jednoduchá, ale také se má chválit. Jako bývalý kantor a ředitel školy dávám našemu bydlišti jedničku a všem aktérům pochvalu ředitele školy.

Na fotkách si prohlédněte starou a novou Holici a srovnávejte. Na příště máme další srovnání. Uvědomte si také, že záleží i na každém z nás, aby byla Holice čím dál pěknější.

Přeji vám podle básníka Mikoláška krásné královské léto a podle spisovatele pana Vančury jen nepatrně rozmarné. Dětem krásné prázdniny.

Váš Petr Šafránek

Dlouholetý ředitel holické školy odchází

Dlouholetý ředitel základní školy v Holici Mgr. Mojmír Chytil odchází koncem července na zasloužený odpočinek. Za jeho manažerskou činnost ve funkci ředitele školy mu v rámci slavnostního večera ke Dni učitelů poděkovali primátor Antonín Staněk a náměstek pro oblast školství Pavel Urbášek.

Mgr. Mojmír Chytil zahájil svoji učitelskou praxi v září 1981 na Základní devítileté škole Čajkovského v Olomouci. V únoru 1986 nastoupil jako zástupce ředitele holické školy a v roce 1990 byl jmenován ředitelem školy místo ředitelky Niny Skyvové. Od roku 1992, kdy se ředitelkou školy stala Mgr. Olga Rychlá, vykonával funkci jejího zástupce až do roku 2002, kdy byl na základě výsledků konkurzního řízení opět jmenován ředitelem holické základní školy.

Za čtenáře našich novin děkujeme panu řediteli za jeho práci a přínos pro holickou školu, do dalších let bez školního řádu mu přejeme hlavně pevné zdraví, a aby ho nikdy neopouštěl jeho osobitý nadhled a smysl pro humor.

Novou ředitelkou školy se stane dosavadní zástupkyně Mgr. Mojmíra Chytila Mgr. Ivana Štenclová, jejíž jméno vzešlo z proběhlého výběrového řízení.

František Ryšánek

Květen – měsíc školních výletů

S blížícím se koncem školního roku se přiblížilo žáků velmi oblíbené období, a to doba školních výletů.

Jako první svoji cestu zahájili žáci **8. třídy**. Ti se vydali objevovat krásy našeho hlavního města a díky cestovní agentuře Úsměv pro ně byla připravena spousta zážitků.

Po příjezdu do Prahy se nejprve vydali na Staroměstské náměstí a poté je čekala hodinová projížďka po Vltavě. Tím ovšem jejich cesta nekončila, naopak! Čekala je procházka přes Karlův most a Malou Stranu na Pražský hrad. Zde si žáci prohlédli Zlatou uličku, chrám sv. Víta a Vladislavský sál. A protože už byli všichni zúčastnění celkem unaveni, cestu z Hradu zpět do centra si zkrátili projížďkou metrem. Celý jednodenní výlet byl ukončen v pozdních večerních hodinách na olomouckém nádraží.

Další netradiční zážitky byly přichystány pro žáky **6. třídy**. Ti se rozhodli využít svoji aktivitu a přebytek energie v lanovém centru v Olomouci-Lazcích.

Po krátké, ovšem důležité rozcvičce se vrhli do zdolávání překážek ve výšce. Někteří museli překonat své prvotní obavy z výšky a všichni se s chutí pustili do lezení. Nakonec na ně čekala obří houpačka double swing, tedy sešup z výšky 16 metrů, který v nich zanechal hluboký zážitek.

Žáci **7. třídy** si pro svůj výletní den vybrali návštěvu Ostravy. Během krátké zastávky na Vysoké škole báňské – Technické univerzitě Ostrava se v laboratořích biomedicínského inženýrství seznámili s lékařskými přístroji (EKG, ultrazvuk). Tím ovšem jejich výlet nekončil, žáci se přesunuli do hornického muzea Landek park, kde pro ně byla připravena exkurze důlní expozice s fáráním do dolů v původní těžní kleci a expozice báňského záchranářství. Žáci si výlet užili i přes velmi horké počasí.

Poslední třída, která na svůj výletní den ještě čeká, je **9. třída**, jež v červnu zavítá do Brna.

Mgr. Lenka Černá

Poděkování

Milí absolventi základní školy z ročníku 2016/2017,
konečně jsem využila Váš voucher na večerní plavbu po Vltavě!
Bylo to úžasné, moc Vám všem děkuji!

L. Č.

Kdybych to byl býval věděl...

Když jsem v roce 2016 platil na Městských hřbitovech poplatek za náš hrob v Holici, tak jsem panu řediteli oznámil, že na našem hřbitově je poslední památná lípa. Tato lípa je napadena cizopasným jmelím a v zimním období, kdy jsou lípy bez listů, je to velmi smutná podívaná.

Prosil jsem, aby tu památnou lípu ošetřili a zbavili jmelí. Samozřejmě se nic nedělo. Tak jsem v únoru 2017 na Městské hřbitovy napsal písemnou žádost, aby tu lípu ošetřili. Rok uběhl a nic, až letos přijela parta z Technických služeb s vysokozdviznou plošinou a jmelí odstranili. Bohužel jsem u toho nebyl po celou dobu.

Po odstranění jmelí (asi 6 keříků) ořezali všechny větve a nechali jen holý kmen. Na druhý den odstranili i ten kmen jinak zdravé krásné lípy.

Když byl náš hřbitov v roce 1845 založen, tak byla v každém rohu zasazena lípa. Ostatní lípy byly před léty odstraněny pro jejich napadení hnilobou. Ta poslední lípa byla zdravá a vytvářela s opravenou kapličkou hezký kout hřbitova. Stála zde přes 170 roků.

Nyní je tato část hřbitova jako nahá. Tak se ptám proč? Komu vadila zdravá lípa? Copak ti, co rozhodují, nemají smysl pro krásu a příjemné životní prostředí? Jistě se vyťasí se zdůvodněním, na to jsme mistři světa. Nebylo od těch dřívějších hospodářů citlivější odstranit část kamenné zídky, aby strom mohl i nadále zkrášlovat náš hřbitov?

Kdybych to byl býval věděl, jak se bude řešit ošetření krásné lípy, tak bych býval raději mlčel. Jen nevím proč... je to lidská hloupost, tupost, nebo ještě něco horšího?

Ladislav Zahradník

Pozn.: Odbor životního prostředí hodnotí stromy jen jako hodnotu palivového dřeva. (bez komentáře)

Rodinné centrum
Heřmánek
...jako doma

**Přátelský, inspirativní a bezpečný prostor
pro celou rodinu**

Rodinné centrum Heřmánek – RC Heřmánek, z. s.
Náves Svobody 49, 779 00 Olomouc-Holice
IČO: 27049591 – č. ú.: 217635146/2010

www.rc-hermanek.cz
rc-hermanekseznam.cz, tel.: 777 007 279
f Rodinné centrum Heřmánek

Aktivity RC Heřmánek jsou podpořeny z dotačního programu „Rodina“ MPSV ČR, Olomouckým krajem a statutárním městem Olomouc

LETNÍ PROVOZ

1x týdně bude pro vás a vaše děti
od 9 do 13 hodin
otevřena vybavená herna
Rodinné vstupné: 60 Kč

Pondělí:

9. 7. 2018

16. 7. 2018

23. 7. 2018

30. 7. 2018

6. 8. 2018

13. 8. 2018

– možnost využít také hřiště a pískoviště
v areálu blízké základní školy

Přejeme všem krásné prázdniny!

ZÁŘÍ – otevíráme v pondělí 3. 9. 2018

Připravujeme odpolední **Jógu pro děti** a **Kreativní tvoření**.

Voňavá aromatická Holice

Jedním z našich smyslů – čichem vnímáme vůně. Co je pro někoho příjemné aroma, může být pro druhého zápachem. Některé pachy v sobě máme hluboce zakořeněné, vyvolávají v nás závan starých časů spojených s vůní mládí. Moderní technologie, ekologové, hygienici nebo sanační technici společnými silami ničí tento „odér minulosti“. Nejen doba, ale i místa mají své příznačné vůně, stejně tak roční období.

Dříve přivál vítr závan jara do Holice od rozkvetlých třešňových alejí a také kvetoucích lip s bzučícími včelami na Návsi Svobody. Léto bylo ve znamení žní, pokosených příkopů s vůní sena a prohřátou vodou na „piskáčích“ u Nového Dvora. Podzimní podvečery voněly doutnajícím shrabaným spadným listím, kouřem z bramborové natě, pečenými bramborami a po Dušičkách tlejícími věnci a kyticemi na skládce u hřbitova. Také v období řepné kampaně bylo cítit vůni cukrovky a řepných řízků, co se linula z místního cukrovaru. Ke konci roku jsme si zvykli na vůni Diavy, Okeny, františka, smažených kaprů a kadidla v Kostele sv. Urbana.

Podle směru větru a podle tempa plánů v jednotlivých továrnách se v Holici mísily nejrůznější vůně. Jako děti jsme poznaly, že smícháním různých ingrediencí k výrobě voňavých mýdel vzniká ošklivý zápach. Od bývalého Mila k nám do Holice dorazil přes Nový Svět, u pivovaru a sladovny se prolínal s vůní piva, sladu a mláta. Od vlakového nádraží vítr přivál jemná oblaka páleného slévárenské písku z „Kosmosky“ spolu s mourem z uhelných skladů. Někdy byl ze směru od starých Hodolan cítit pronikavý čpavý odér lihovaru a octárny, od Zory čokoláda a kakao. Z bývalého JZD se ozývalo bučení ustájeného dobytka a naše chřípí dráždila vůně hnoje a siláže.

Specificky voněly různé krámky a prodejny. Hračkářství Narpa na Návsi Svobody, mlékárna u Lamfeště, naproti ní oprava obuvi, dále lékárna a Tep. Restaurace U cukrovaru a Lidový dům skrze své hospodské větráky filtrovaly nakyslý pach piva a nikotinu. Vůně často pro-

vokovaly naše chuťové buňky. Otevřenými okny kuchyně na školním nádvoří k nám přicházely voňavé signály, které nás informovaly o tom, co bude k obědu ve školní jídelně. Neděle na fotbalovém hřišti při zápasech týmů místních borců byly spojené s vůní pečených makrel a kabanosu.

Na trase dnešních linkových autobusů č. 725 a č. 25 máme zastávky Milo I a Milo II. Nevyrábí se zde voňavá mýdla, jak by se mohl někdo domnívat. Dříve Milo, pak Setuza, nyní je zde americká firma ADM, kde lisují slunečnicové a řepkové oleje. Pokud vítr zafouká z tohoto směru, dává nám Holičákům hodně na vědomí existenci tohoto podniku. Zápach výfukových plynů z výpadovky na Přerov příjemně přehluší vůně pražené kávy z pražírny Henry.

Známe také vůni dalek. Jaké bývalo naše radostné překvapení, když na nás z poštovní schránky vykoukla barevná pohlednice od přátel z dovolené

v tuzemsku nebo exotické cizině. Není nad ručně psaný osobní vzkaz a pozdrav. V dnešní uspěchané moderní době jsme navyklí místo pohlednic posílat MMS. Fotografie. Určitě si vybavíte, jak jsme netrpělivě čekali ve fotokomoře s vůní vývojky a ustalovače, až se nám zobrazí detaily snímků. Později jsme museli čekat několik dní, než nám ve Fotolabu zhotoví fotografie. Teď je máme na digitálním fotoaparátu hned. Zvědavost ale mizí – někdy si je ani pořádně neprohlédneme. Přečíst si noviny k snídani, přivonět k jejich čerstvému tisku, to byl dříve ranní rituál. Dnes si přejedeme na tabletu zprávy z internetu. Už to nemá ten hmatatelný půvab. Prostě e-čtení mnohdy nezpůsobuje stejné potěšení. Hledat cestu v tištěné mapě zavánělo kdysi dobrodružstvím. Dnes máme kdykoliv v chytrém telefonu k dispozici GPS, která nám nabídne tu nejlepší cestu. Telegram vždy znamenal emoce – ať už kladné, nebo záporné. SMS zpráva je proti němu chladným sdělením...

Těšme se tedy společně na krásné slunečné provoněné holické léto a na vzájemné potkávání.

Miroslav Marusjak

Příběhy našich letců

1918 - 2018

Náš holický občan Ladislav Valoušek se narodil 1. 8. 1918, tedy v době, kdy končila první světová válka. Do šesti let žil u babičky v Žerotíně a pak začal chodit do školy v Holicích, kam se přestěhovali rodiče. Tatínek v té těžké poválečné době získal zaměstnání v cukrovaru. Maminka byla v domácnosti, kde vládla až úzkostlivá čistota a pořádek. Ladislav, ale vlastně se mu říkalo Slávku, měl sestru Hedu a mladšího brášku Svato-pluku. Heda se později stala manželkou jeho kamaráda Boží Netopila. Vzpomínám na jejich rodinnou pohodu a atmosféru, kdy jsem chodil s jeho bráškou Svatou do školy. Slávek se vyučil zlatníkem a se svým kamarádem Božou propadli letectví. Slávek stavěl modely a spolu s Božou pak také absolvovali plachtařský výcvik. Jako výborný pilot byl zařazen do akce „Tisíc pilotů republiky“. Výcvik zakončil pilotním diplomem. Společně pak narukovali, i když Sláva na Slovensko do Spišské Nové Vsi a pak do Piešťan. Společně s mnohými pak zažili tu pokračující dobu zrady a okupace. Navíc Slávek ochutnal fanatismus „luďáků“, kteří naše piloty s nenávistí vyprovodili ze „Slovenského štátu“. To bylo zvláště bolestivé poznání od našich nejbližších, které naše mladá republika zachránila od úplné maďarizace. Po rozbití našeho státu společně s Božou Netopilem odešli do Polska bojovat proti německé okupaci. Měli tolik společného

a jejich osudy se v mnohém podobaly. V Polsku využili nabídky bojovat ve Francii, která bohužel nebyla materiálně ani morálně připravena na válku. Francouzi

neměli chuť bojovat a jejich demoralizace se podepsala na rychlé a potupné kapitulaci. Slávek se dostal přes Marseille a Severní Afriku do Anglie, kde se pak s Božou zase shledali. Až v Anglii se dostal do země, která nejenže byla odhodlána se nevzdát, ale podřídila tomu všechny síly s podporou celé země. Proto byli naši piloti vděčně přijati a později tak vysoce hodnoceni v bojích o Anglii. Škoda jen, že toto odhodlání se dostavilo až tehdy, kdy šlo Anglii o vlastní „kůži“. Teď se drazé platilo životy i hmotnými statky za to, že nechali hitlerovské Německo vyzbrojit a nepřinutili hned v počátcích Němce dodržovat Versailleskou mírovou smlouvu. Proč Anglie jako první velmoc světa, která ovlivňovala světovou politiku, takto postupovala? To se snad nikdy popravdě nedozvíme.

V Anglii po přeškolení a výcviku byl Slávek Valoušek zařazen k 310. letecké peruti jako operační stíhací pilot na slavných „Spitech“. Jako zkušený pilot byl později vybrán na posílení východní fronty. Spolu s 21 piloty byl převelen pod štábní kapitánem přes blízký východ do Sovětského Svazu.

Nyní nastalo období perného přeorientování a přeškolení na slavné stíhačky LA-5. Slávek hodnotil LA-5 jako vynikající stíhačky. Byly sice vystrojeny jen nezbytnými přístroji, ale s vynikajícími letovými vlastnostmi s dobrou a spolehlivou výzbrojí. Zvláště pak hodnotil robustní podvozek, který umožňoval starty i z neupravených polních letišť. Jako zkušený a rozvážený pilot byl pak vybrán na pomoc SNP, kam přeletěli na polní letiště Zolná. V době Slovenského povstání se při nákupu fotomateriálů seznámil se svojí budoucí manželkou Idou. Slávek byl vášnivým fotoamatérem a jen jeho zásluhou existují fotografie z činnosti našich letců za SNP. Proto také na fotografiích chybí, jelikož stál za svou milovanou Leikou, kterou si koupil v Káhiře, při přesunu z Anglie do Sovětského Svazu.

V bojích během SNP startoval až třikrát denně a často se vracel s prostřeleným letounem. Při útoku na Piešťany, které tak dobře znal, zničil se svou skupinou 6 nepřátelských letounů a mnoho jich poškodil. Startoval k podpoře pozemních vojsk, bombardoval kolony tanků a vozidel často z 50metrové výšky, kdy se do trupu jeho

lavočky zakusovaly střepiny z vlastních bomb. To byly podmínky jen pro tvrdé a odvážné chlapy. Svoji bojovou činnost v SNP ukončil po potlačení povstání. Po přeletu na území ovládané rudou armádou byl pak znovu nasazen do bojů o Ostravu. Takže jeho bojová činnost trvala až do posledního výstřelu té strašné války.

Za tuto válku nalétal 703 operačních hodin. Co je obsaženo jen v jedné minutě či vteřině této operační doby, to ví a věděli jen ti, co to osobně prožili. To je 4 228 minut na hraně mezi životem a smrtí. Při nalétání 200 operačních hodin byli piloti přerazováni do jiných akcí, které nebyly spojeny přímo s bojovou činností. Do leteckého deníku se zapisovaly operační

dováni. Svůj život skončil jako dělník v Moravii a později v Chronotechně. Žil skromně a nenápadně, nikdy se nedožadoval nějakých výhod. Byl sice na stáří rehabilitován a povýšen na plk. v záloze, ale to neodčiní zřudnost komunistického režimu. Na své pouti životem se setkal s mnoha lidmi různého postavení a samozřejmě s pestrou škálou charakterů. Osobnost Ladislava Valouška, člověka vzácně dobré povahy, člověka statečného, čestného, životem těžce zkoušeného, si právem zaslouží úctu nás všech. Zemřel 24. 5. 1996 a jeho posledního rozloučení se zúčastnila letka proudových stíhačů nízkým přeletem nad Šternberským hřbitovem. A tak již není mezi námi Ladislav Valoušek, plukovník letectva, bývalý příslušník RAF 310. stíhací perutě. Stíhač, který bojoval ve Francii, Anglii, v SSSR a během SNP. Nositel mnoha zahraničních i československých vyznamenání.

Ladislav Zahradník

Ladislav Valoušek (1918–1996)

Čestné občanství bylo uděleno na základě usnesení Zastupitelstva města Šternberka č. 166/14 ze dne 22. 5. 1996 a předdáno bylo při příležitosti 700. výročí od první písemné zmínky o Šternberku. Ladislav Valoušek byl aktivní účastník protifašistického odboje v letech 1939–1945 (válečný zahraniční stíhací letec), nositel řady našich i zahraničních vyznamenání, odborný publicista, autor válečných vzpomínkových próz.

Vyznamenání udělená Ladislavu Valouškoví (ze sbírek Muzea SNP v Banské Bystrici)

Zleva:

- Čs. válečný kříž 1939
- Čs. vojenská medaile Za zásluhy
- Čs. medaile Za chrabrost před nepřítelem
- Čs. vojenská pamětní medaile
- Sovětská medaile Za vítězství nad Německem ve Velké vlastenecké válce 1941–1945
- Čs. pamětní medaile k 20. výročí SNP
- Čs. pamětní medaile k 30. výročí SNP

hodiny a minuty, taková to byla „vzácnost“. Kde mohla naše Československá republika být, kdyby nebylo druhé světové války. Nemuseli jsme zažít následná poválečná léta podřízená studené válce. Jak mohlo být všechno jinak, kdo má na tom vinu, na Mnichovské dohodě, na okupaci, na poválečné rozdělené Evropě? Kdo nese vinu na tom, že ti stateční, co obětovali svoje životy, a ti, co přežili, byli pak ještě pronásledováni?

A tady se zase osudy našeho Slávka a Bóži Netopila podobají. Místo uznání a úcty byl v roce 1950 z armády vyhozen. Vystěhován do pastoušky a práci dostal jen v cihelně. Co na to říct? Jaká je omluva pro takový postoj? Lidé, co kolaborovali s Němci, byli mnohdy ve funkcích a bojovníci za naši svobodu byli pronásle-

Jak plynul čas Dolním mlýnem v Holici

Snaha o využití energie vodního toku provází člověka již od starověku. Již 600 let př. n. l. znali Chaldejci technické zařízení, které jim umožňovalo přemísťovat vodu z vodního toku do jejich zavlažovacích kanálů a které přitom uváděl v pohyb samotný vodní tok. Bylo to všem dobře známé vodní kolo. V průběhu času využili sílu vodního toku prostřednictvím vodního kola k mechanickému pohonu hamrů kováři a k mechanickému pohonu mlýnů také mlynáři. K existenci hamrů a mlýnů

pak byla potřeba vodního toku s dostatečným průtokem vody a vhodným spádem jeho koryta, nejlépe s převýšením v jeho dně. V Holici nastala příznivá situace pro stavbu hamru i mlýna v první polovině 16. století vybudováním mlýnské strouhy, tedy umělého kanálu, později nazvaného Hamerským náhonem. Tento umělý kanál, do kterého byla vyvedena voda z jezu na řece Bystřici pod Bystrovany, přiváděl vodu k rybníkům mezi Holicí a dnešními Novými Sady. Voda v náhonu současně poháněla hamr na tepání mědi a obilní mlýn. Měděný hamr, postupem času přebudovaný na obilní mlýn a pilu, zanikl. Mlýn vybudovaný na severní části holické návsi existuje dodnes.

První historicky doložená zmínka o vyvedení vody z řeky Bystřice na rybníky a nový mlýn v Holici je ze soudního sporu z roku 1538, který nastalý stav, vzniklý tímto vyvedením, řešil. Rozřešením bylo stanovení náhrad. Mlynář z mlýna u Hodolan, pro který bylo vody v řece málo, byl převeden na jiný mlýn a vyvádění vody z řeky do mlýnské strouhy pokračovalo. Rybníky byly napájeny dostatkem vody pro chov ryb, hamr tepal měď, mlýn „klupal“ dále a v rovinaté Holici byl takto vyřešen zdroj povrchové vody a odvod vod srážkových.

Od roku 1538 se mlýnu v Holici říkalo Dolní mlýn (horním mlýnem byl nazýván Hamerský mlýn). Dolní mlýn byl několikrát přestavován a dostavován se zachováním původní technologie rozemílání obilí na mouku mezi

mlýnskými kameny. Ve mlýně se vystřídala řada mlynářů, jejichž jména byla většinou německá, ale objevovala se i jména česká. Po zřízení katastrů se v úředních výměrech zavedlo pro Dolní mlýn označení mlýn č. 1 v Holici. Již v nejstarším známém plánu katastru obce Holice z roku 1779 je tak holický mlýn uveden pod číslem 1 a se jménem tehdejšího mlynáře Johanna Seitlera. V 19. století byl mlýn spjat se jmény mlynářů a mlynářek Mariana Veick, Bernard Veick, Rudolf a Mariana Raabovi, Antonín a Anna Böseovi, Antonín a Eleonora Böseovi, přičemž v manželství vlastnili každý jednu polovinu. S posledně uvedeným Antonínem Bösem – synem je potom spjat počátek přestavby technologie vodního mlýna č. 1 v Holici od rozemílání obilí mezi mlýnskými kameny s poho-

nem vodním kolem k rozemílání obilí mezi rýhovanými válci ve válcových stolicích a s pohonem vodní turbínou.

Ti, co se o mlýny zajímají, vědí, že technologie mletí obilí na mouku mezi mlýnskými kameny a s pohonem od mlýnského kola je jednodušší, vyžaduje však větší míru fyzické práce.

Naproti tomu technologie mletí ve válcových stolicích a s pohonem turbín je sestavena z několika samostatných strojů, jakými jsou čistička zrna, řezačka, válcové stolice, vysévače, reforma, míchačky mouky, odsávače prachu a další, ke kterým je nutno dále postavit zásobníky obilního zrna, zásobníky mouky, a to vše propojit potrubím s výtahy.

Pro instalaci kovových turbín pak bylo třeba zhotovit betonové opevnění koryta přivaděče vody s česlicemi na záchyt plovoucích nečistot a betonové jímky, nazývané kašny, pro přívod vody k turbínám, umístěným v jejich spodní části.

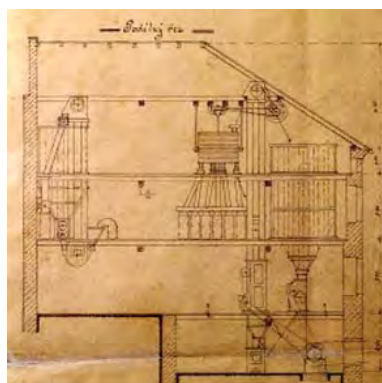
Pro převod hnací síly od turbín k jednotlivým strojům se pak v tuto dobu používaly ploché řemenice umístěné na hřídeli turbín, na transmisí a na hnací hřídeli u každého stroje, navzájem propojené plochými řemeny. Tato technologie předpokládala budovu mlýna o čtyřech podlažích: podkolí s turbínami a hlavní transmisí, válcovou podlahu, manipulační podlahu a vysévačovou podlahu. Takto sestavená technologie je výkonnější, ovšem v době jejího zavádění bylo pořízení a instalace takové technologie v objektu mlýna značně finančně nákladné.

V čase uvažování o výměně technologie mletí ve mlýně č. 1 v Holici (1920) byla k jeho pohonu používána dvě vodní kola. Pro pohon mlýna mělo vodní kolo průměr 5 m a světlou šířku 3 m, pro pohon krupníku mělo vodní kolo průměr 5 m a světlou šířku 0,68 m. Jako odpovídající náhrada za tato dvě vodní kola pro maximální využití stávajícího přítoku vody náhonem a s přihlédnutím ke značné proměnlivosti jeho průtoku během roku byly projektem navrženy dvě turbíny typu Francis o výkonu 21 a 15 kW.

Kdy přesně bylo s přestavbou započato, není archivně doloženo. Je známo, že žádost o instalaci turbín byla na okresní správu podána 9. února 1921. Dochovaným kolaudačním rozhodnutím ze dne 13. srpna 1923, vystaveným pro pana Antonína Böse, bylo okresní správou následně povoleno užívání pouze turbíny Francis 21 W; turbína Francis 15 kW nebyla nainstalována a ani zakoupena.

Trhovou smlouvou z 15. ledna 1923 koupil mlýn č. 1 v Holici mlynář pan Josef Svoboda. Částečný provoz mlýna možný byl, avšak bylo co dodělat a bez půjček se to neobešlo – jak na koupi mlýna, tak na dodávky. Pro dosažení potřebného výkonu mlýna bylo třeba v první řadě uskutečnit plánovanou instalaci druhé turbíny Francis o výkonu 15 kW. Projekt k ní měl připraven na konci roku 1924, turbína byla zkolaudována v listopadu roku 1925. Mlýnská technologie byla dokončována, dalším úpravám a investičním akcím však konec nebyl. Nyní dal o sobě vědět jez.

Jezové těleso bylo po staletí zhotovováno a udržováno z dřevěných kúlů, trámů, fošen a kamení. Materiály vcelku snadno dostupné, v případě dřeva však ve vlh-

kém prostředí poměrně rychle podléhající opotřebení a zkáze. Bylo nutné počítat s častými opravami. Po katastrofální povodni v roce 1926 však jez vyžadoval větší opravu, ke které bylo 25. srpna 1926 Okresní politickou správou v Olomouci vydáno stavební povolení. Zmiňovaná povodeň však nepostihla jen jez. Úředním šetřením po opadnutí vody byl zjištěn značný rozsah nutných úprav koryta řeky Bystřice v jeho dolní části v úseku 7 km od kapitulního jezu ve Velké Bystřici po jeho ústí do Moravy v Olomouci.

Provedením těchto nutných stavebních úprav se koryto řeky Bystřice v tomto úseku stalo korytem zregulovaným. Mezi stavební úpravy koryta řeky, které měly být provedeny z důvodu trvanlivosti z betonu, byl zahrnut také horní jez nad Bystrovany, ze kterého se odváděla voda do náhonu přes Bystrovany, a současně i dolní, nebo také jinak nazývaný jez holický, ze kterého je voda vyváděna do Hamerského náhonu. Výkresy ke stav-

bě betonového jezu holického byly úředně schváleny v roce 1939. Původní jezové těleso bylo situované šikmo ke směru vodního toku jako spojnice od pravého břehu bystrovanského náhonu v místě jeho ústí do koryta řeky Bystřice k pravému břehu Hamerského náhonu v místě jeho napojení na koryto řeky Bystřice. Nové betonové jezové těleso bylo situováno kolmo na směr vodního toku. Úředně bylo nařízeno, že nátok vody do náhonu stavbou nesmí být dotčen, musí být udržován kontinuální. Kolaudační řízení stavby betonového jezu holického proběhlo v dubnu 1944.

Přestavba obou jezů proběhla jako součást ostatních prací na regulaci koryta řeky Bystřice. Náklady na přestavbu jezů hradili vlastníci jezů, v případě dolního jezu rovným dílem na třetiny. I tak se jednalo o vysokou částku, kterou bylo nutno pokrýt další půjčkou. To už však za mlýn č. 1 v Holici řešila mlynářka Marie Svobodová, neboť mlynář Josef Svoboda v roce 1928 tragicky zemřel. S Marií Zdražilovou, dcerou holického rolníka, se oženil v roce 1925, jako manželé mlýn č. 1 v Holici vlastnili 3 roky. Po úmrtí mlynáře mlýn ve vlastnictví mlynářky paní Marie Svobodové zůstal. Na ní tak zůstalo zajištění chodu mlýna a dodávka. V technologii mlýna došlo k výměně hranolových vysévačů za rovinné, k jejich instalaci bylo třeba z prostorových důvodů zhotovit ve střeše vikýře. V roce 1939 bylo nutno vyměnit stávající, nevyhovující turbínu Francis 15 kW za turbínu téhož typu a výkonu od firmy Josefa Prokopa synové Pardubice. Tím bylo strojní zařízení mlýna č. 1 v Holici doplněno o další stroj této nejen v naší republice známé továrny na mlýnské stroje. Turbína Francis 21 kW, vyrobená firmou J. Kohout Praha-Smíchov a zkolaudovaná v roce 1923, běžela bez problémů. Současně s výměnou turbíny Francis 15 kW došlo k přestavbě tělesa bezpečnostního přepadu do jalového obtoku mlýna č. 1 do jeho dnešní podoby a ke zhotovení betonových břehů kolem nádržního rybníka. A to vše na stavební povolení a kolaudační rozhodnutí pro Marii Svobodovou.

Tímto byla přestavba technologie mlýna završena. Mlynáři mleli ve mlýně dobrou mouku, o kterou byl zájem. Namletá mouka se v pytlích rozvážela k zákazníkům. Jednou z pekáren, které mouku odebíraly, byla naproti mlýna přes ulici, na rohu dnešních ulic Brunclíkova a Sladkovského, pekárna pana Slezáka. Pekárna již neexistuje, místo ní je jen travnatá plocha.

Obilí se nakupovalo od místních sedláků a jezdilo se nakupovat obilí i na plodinovou burzu do Brna, takže se ve mlýně mlelo obilí třeba i z Ukrajiny. Mlelo se na dvě směny, však bylo také co splácet, neboť přestavba mlýnské technologie byla značně finančně náročná, stejně tak přestavba jezu. Současně ve mlýně probíhaly v letech 1931 až 1935 stavební úpravy pro splnění tehdejších požadavků úřadů na zkolaudování pracovního prostředí. Při dvousměnném provozu mlýna byli ve mlýně zaměstnáni holičtí i přespolní. Ti, co neměli možnost denně dojíždět domů, měli zajištěnu možnost přespávání. Ve mlýně se tak vystříдалo mnoho různých lidí. Pro zaměstnance zajišťovala polední stravu kuchyně ve dvoře mlýna.

Postupní smlouvou z roku 1948 přešlo vlastnické právo mlýna č. 1 v Holici na Josefa Svobodu, syna mlynáře pana Josefa Svobody a mlynářky paní Marie Svobodové.

Na konci roku 1959 převzal vlastnické právo k mlýnu č. 1 Československý stát a v roce 1961 byl mlýn převeden na Státní statek Šternberk, který mlýn upravil na výrobu krmiv.

V roce 1990 byl mlýn č. 1 v Holici v restituci vrácen původnímu majiteli, panu Josefu Svobodovi. Pan Svoboda v té době dovršil důchodový věk, ke své původní mlynářské profesi měl však stále kladný vztah. Mlýn zpočátku dále provozoval k výrobě krmiv, přitom však obnovil provoz vodního díla. Postupně začal s přestavbou mlýna na jeho původní určení, k mletí mouky pro pekaře. Zařízení mlýna rozšířil o další válcové stolice, mlýnskou míchačku a výtahy a sám vše propojil mlýnskými trubkami. To vše zkompletoval tak, že mlýn je schopen mlet kontinuálně. Pro návrh a realizaci tohoto svého záměru tak využil znalostí a zkušeností své původní profese mlynáře a profese projektanta strojních zařízení. Postupně také s pomocí úřadů došlo ke zprovoznění náhonu na jeho plný průtok.

O mouku zájem byl. Nově zkompletovaná technologie mlela mouku v požadované kvalitě. Mouka byla standardně pytlovaná, pekařům ji dovážel vlastní dopravou. Od přepravy mouky v pytlích se však začalo postupně přecházet na mouku volně loženou v cisternách, takže mlynář pan Svoboda pořídil i cisternu na přepravu volně ložené mouky. Přeprava byla tímto vyřešena, bylo však třeba zkrátit dobu plnění cisterny, která se ukázala být velmi dlouhou. A to již vyžadovalo dořešit další záležitost, související s provozem mlýna.

Ing. Josef Svoboda

Holice stará a nová

Vidíte národní výbor, tam bydlívali nahoře tajemník obce a ředitel školy, nyní voní Heřmánkem. Dále je dům, ve kterém bydlel MUDr. Vodička. Nyní je v něm družina. Vedle je statek Koutných a kousek výměnku Mlčochových. Lípu tu ještě máme. Také domky „na prostředku“, kdysi tam byla i obecní škola.

Tady je národní škola, nyní první stupeň základní školy. Přes náves je vedle kousku národního výboru Jurečkův, později Osladilův dům. Byl v něm koloniál s plným šuplíkem kuliček za jeden halíř. Dál je oblíbená hospoda U Přemysla Oráče, vedli ji Winklerovi.

Vlevo je rolnický cukrovar v činnosti s jeho kouři i zápachy. Vpravo je, když docukroval, přestože se do něj po sametové nerevoluci vrazilo asi osm milionů korun. Zde na Hané rostla řepa s nejvyšší cukernatostí. Frantíci vybrali jeho strojní vnitřnosti. Jak je ten bílý flek pod střechou, tam byla vytahovací díra.

text a foto: Petr Šafránek

Naši jubilanti

Jaromír	Čech	Marie	Odstrčilová
Věra	Felklová	Josef	Peřina
Zdeněk	Gebel	Marcela	Piskáčková
Josef	Gross	Stanislava	Pospíšilová
František	Hirner	Zdenka	Rubková
Mária	Chaloupková	Stanislav	Řezníček
Marta	Jandová	Božetěch	Trávníček
Vyacheslav	Klaban	Jaroslava	Urbánková
Jitka	Kotrysová	Emilie	Waloszková
Bronislava	Kubáčková	Alena	Weinbergerová
Jarmila	Majtnerová	Eva	Zedníková
Ludmila	Michalíková	Pavel	Zmitko
Zdenka	Obermannová		

90 a více let

Marie	Drápalová
Jaroslava	Fišerová
Albína	Juřenová
Aleš	Prudil
Anežka	Stoličková

červen – srpen

DĚTSKÝ DEN

S FOTBALOVÝM TURNAJEM V HOLICI

Pořadatel: 1.HFK Olomouc • www.hfkolomouc.cz

PROGRAM

- MALOVÁNÍ NA OBLIČEJ A BALÓNKOVÝ KLAUN
- SPOLEK INZULÍNEK - DĚTI S DIABETEM I. TYPU, MOŽNOST MĚŘENÍ HODNOT CUKRU
- DOBROČINNÉ UTKÁNÍ DĚTÍ Z INZULÍNKU S FIRMOU METECH
- TURNAJ PŘÍPRAVEK OD 8.00-15.00
- ZÁBAVNÉ HRY PRO DĚTI, DĚTSKÝ HRAD, PROLÉZAČKY
- PREZENTACE AIRSOFTOVÝCH ZBRANÍ WWW.MUNICAK.CZ S MOŽNOSTÍ STŘELBY NA TERČ
- TOMBOLA O HODNOTNÉ CENY OD PARTNERŮ DĚTSKÉHO DNE
- PROJÍŽDKY NA KONÍCH - PANÍ PAVLÍNA KŮRKOVÁ
- OBČERSTVENÍ ZAJIŠTĚNO - GRILOVANÉ SPECIALITY, MAKRELY

TERMÍN KONÁNÍ:

SOBOTA

9. 6. 2018

8.00-16.00

**VSTUP
ZDARMA**

MÍSTO KONÁNÍ:
**Stadion 1. HFK
Olomouc v Holici
Staškova 28**

Změny doprovodného programu vyhrazeny.

HOLICKÉ NOVINY, noviny městské části | Za redakční radu: František Ryšánek, info@naseholice.cz | Vydává: Statutární město Olomouc

Grafické zpracování a příprava pro tisk: ANAG, spol. s r.o., Kollárovo nám. 698/7, 779 00 Olomouc

Tisk: Profi-tisk group s.r.o., Kyselovská 125, 783 01 Olomouc | Vychází v Olomouci 5x ročně | Evidenční číslo tisku MK: E 11131

Číslo 3 | Vyšlo v červnu 2018 | Termín pro zaslání příspěvků do dalšího čísla: 21. 9. 2018 | Orientační datum vydání dalšího čísla: 5. 10. 2018